

แม่น้ำของแผ่นดิน
THE RIVER OF KINGS

GRO-0190-05-2000

สืบชีวิตให้สายป่าน...สืบสานความงามสืบไทยกว่ายี่หมื่นหลวง

กินข้าวให้สาชน้ำ สืบสานความเป็นไทยถวายในหลวง

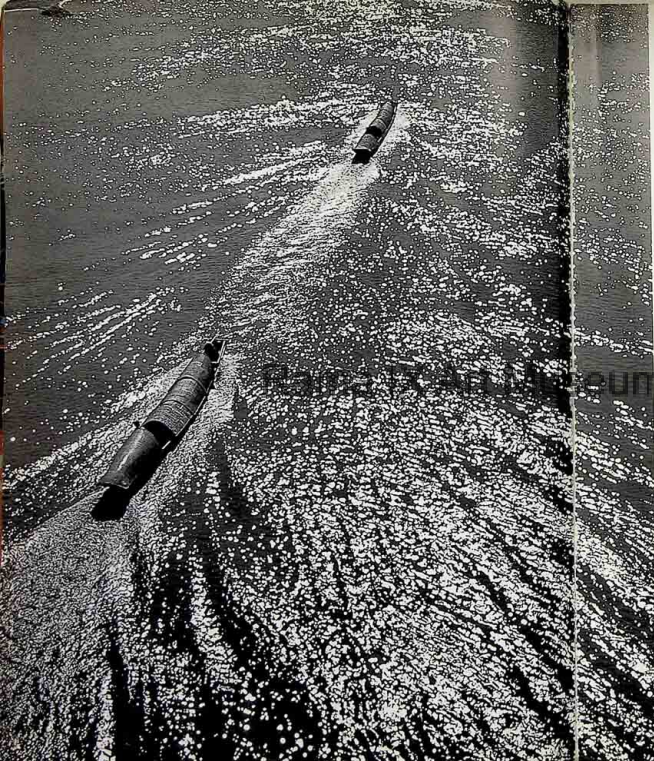
แม่น้ำของแผ่นดิน

The River of Kings

Rama IX Art Museum Foundation

การแสดงผลนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาวราช
ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2542

Art Exhibition to Celebrate on the Auspicious Occasion of
His Majesty the King's 6th Cycle Birthday Anniversary 5th December 1999

สารบัญ

คำกล่าวเปิดงานของนายกรัฐมนตรีนเรนทร	4
สารของผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย	5
สารของอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร	6
สารจากนายกสมาคมช่างภาพชาวไทย	7
คำนำ	8
ภาพในพิธีเปิดงานเจ้าพระยา	10
โครงการ เจ้าพระยา...แม่น้ำของแผ่นดิน	14
บทความ แม่น้ำเจ้าพระยา โดย สุวรรณี สารพัดนา	18
รายงานสืบค้น	27
ภาพผลงานในนิทรรศการ	30
บทกวี โดย กวีนิพนธ์	140
บทกวี โดย กวีนิพนธ์	142
รายงานสืบค้น	147
ภาพผลงานในนิทรรศการ	148
รายงานสืบค้น	183
โครงการ สร้างสรรค์สำเนา ศิลปสถานจะรักภักดี	184
ภาพผลงานในนิทรรศการ	186
ประวัติสืบค้น	228
ขอขอบคุณ	251

คำกล่าวเปิดงานของ **ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย** นายกรัฐมนตรี
ในการแสดงครั้งแรก ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขอชื่นชมมหาวิทยาลัยศิลปากร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมสร้างสรรค์ไทย คณะจารย์และศิลปินซึ่งเข้าร่วมโครงการทุกท่านที่ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสังคม ได้นำเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามาถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปกรรมที่หลากหลาย เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ วันที่ 5 ธันวาคม 2542 กิจกรรมที่ท่านได้ร่วมกันจัดขึ้นในครั้งนี้ นอกจากเป็นกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยในช่วงที่ 2 ตามนโยบายรัฐบาล ยังเป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นว่าชนและประชาชนชาวไทยได้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องของชีวิตและสิ่งแวดล้อม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของแม่น้ำเจ้าพระยาแม่น้ำสายหลักของแผ่นดิน ซึ่งมีความหมายเชื่อมโยงต่อวิถีชีวิตของคนไทย เพื่อให้ทุกคนได้ร่วมกันอนุรักษ์ ปูกรักษาให้นิคมฯที่ดี มีความอุดมสมบูรณ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

ผมหวังว่าการจัดแสดงนิทรรศการในครั้งนี้ จะเป็นกิจกรรมหนึ่งในการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมและประชาชนชาวไทยได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับงานศิลปะ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยให้เจริญรุ่งเรืองตลอดไป ขอขอบคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการจัดงานครั้งนี้ ขออวยพรให้การแสดงศิลปกรรมครั้งนี้มีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

นายชวน หลีกภัย
นายกรัฐมนตรี

สาขของผู้อำนวยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ดัดแปลงนโยบายของรัฐมาดำเนินการจัดนิทรรศการไทย ในช่วงที่ 2 ตามแนวคิด "คืนชีวิตให้ไทยนับสิบสามความเป็นไทยในหลวง" (Celebrates The River of Kings) โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในส่วนกลางและภูมิภาค จัดนำศิลปินที่มีชื่อเสียงและมีผลงานการสร้างสรรค์เป็นที่ยอมรับของมหาชน ต่อเนื่องไปตามแม่น้ำเจ้าพระยา ปิง วัง ยม น่าน และแม่น้ำชี เพื่อศึกษาหาข้อมูลและบันทึกความงดงามของวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมสองฝั่งแม่น้ำ นำมาสร้างสรรค์สะท้อนความงามและความเป็นผลงานศิลปกรรมร่วมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ขอชื่นชมศิลปินที่ร่วมสร้างสรรค์ผลงาน อันเป็นการแสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และขอขอบคุณศิลปินทุกท่านที่มาร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานแสดงบนเวทีในประชาชนได้ชื่นชม

ขออัญเชิญพระพิพัฒน์ศรี ปรีดอำมพรให้ผู้ที่ร่วมผลักดันกิจกรรมครั้งนี้ ประสบความสำเร็จและความสมบูรณ์ในสิ่งที่ลงนามสาขชีวิตของทุกประการ

นายกรณเดช พันธ์วิเชียร
ผู้อำนวยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

Rama IX Art Museum Foundation

สารของอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

แม่ย่า เปรียบเสมือนสายน้ำแห่งชีวิตและเป็นองค์แห่งวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยมาแต่อดีต เป็นสายน้ำที่ซึมซับวิถีชีวิตของผู้คนมาช้านาน จนจนมีปัจจุบันสายน้ำต่างๆ ในทุกภูมิภาคก็ยังคงไหลอย่างต่อเนื่อง เป็นสายน้ำที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของผู้คนเพิ่มมากขึ้น บ้างใช้เพื่อการบริโภค ใช้ในการผลิตผล ใช้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รวมถึงการใช้ประกอบพิธีกรรม และสร้างวัฒนธรรมประเพณีขึ้นเกี่ยวกับสายน้ำ

ณ วันนี้ ผู้คนหลายกลุ่มเริ่มตระหนักถึงความสำคัญ น้ำถึงบุญคุณของสายน้ำที่มีต่อผู้คน ศิลปินอาวุโส ศิลปินจากหลายสถาบันและศิลปินอิสระ จำนวน 90 ท่าน ได้ร่วมแรงร่วมใจกันจัดแสดงหรือศึกษาวิถีชีวิตของผู้คนสองฝั่งแม่ย่า นำมาสร้างสรรค์แห่งแต่สิ่งเล็กๆ ตามลักษณะของศิลปินแต่ละท่าน นำมาจัดแสดงในหอศิลป์ร่วมสมัยราชบัณฑิตยสถาน เป็นการนำศักยภาพของศิลปินแต่ละภูมิภาคมาศึกษาและแลกเปลี่ยนกัน ศิลปินเหล่านี้ได้ร่วมกันถ่ายทอดเรื่องราวและวัฒนธรรมประเพณีศิลปกรรมแห่งจังหวัดอุตรดิตถ์ เมืองในภาคทางเหนือพระนครศรีอยุธยา 6 รอบ วันที่ 5 ธันวาคม 2542

มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอขอบคุณการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมสร้างสวัสดิภาพมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันราชภัฏสงขลา ศิลปินทั้ง 90 ท่าน และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมที่หลากหลายเพื่อเป็นสื่อสะท้อนให้เยาวชนและประชาชนได้ชมความงดงามและคุณค่าอันล้ำค่าของแม่ย่าในเขตภูมิภาค อันจะทำให้เกิดความรู้สึกสำนึกในการอนุรักษ์แม่ย่าสายน้ำต่างๆ ต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร.ศรีใจ บุรณสมบัติ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

สารของนายกสมาคมสร้างสวัสดิภาพ

ประเทศไทย...มีแม่น้ำสายต่างๆ หล่อเลี้ยงผืนดินเสียด้านผู้ให้กำเนิด แผ่นดินไทย มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปกครองประชากรเสมือนพ่อผู้ดูแลทุกข์สุข ศิลปะ...นับเป็นสิ่งที่สะท้อนความภาคภูมิใจของคนไทยต่อพระองค์ท่าน และต่อแม่ย่าได้อย่างงดงาม

ศิลปะ ยังได้สะท้อนความสวยงาม มุมมองชีวิตของแม่ย่า และอารยธรรมของผู้คนที่อาศัยอยู่ริมแม่ย่า ไม่ว่าจะเป็นแม่ย่าสายใด ความสำคัญต่อผู้คนทั้งฝั่งแม่น้ำสายนั้น ก็ดูจะมีค่าเท่าเทียมกัน

ศิลปินขอแสดงความชื่นชมผลงานของศิลปินทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันสะท้อนความสวยงามและคุณค่าของแม่ย่า ผ่านงานศิลปะที่งดงามเหล่านี้ ซึ่งอาจจะมีส่งไปถึงผู้ที่พบเห็นผลงานของท่าน และหวังว่า...เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการอนุรักษ์และได้รับการดูแลรักษาให้กลับมามีสภาพที่ดีขึ้นของแม่น้ำสายนี้ให้มีความภาคภูมิใจ

ขออวยพรให้การขนส่งผลงานยังคงความเหล่านี้ ประสบความสำเร็จและสืบเผ่าพันธุ์ผลงานเจตนารมณ์ของโครงการ และงานศิลปะอันงดงามเหล่านี้จะสะท้อนความสามารถอันล้นเหลือในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินไทย ปรากฏให้เป็นที่ยอมรับกันมาประเทศสืบไป

คุณหญิงชดช้อย โสภณพันธ์
นายกสมาคมสร้างสวัสดิภาพ

ในโอกาสอันสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระชนมพรรษา 6 รอบ ในวันที่ 6 ธันวาคม 2542 ศิลปินจากทุกภูมิภาคในประเทศไทย ได้ร่วมร่วมใจกันจัดการมหกรรมทางศิลปะเพื่อเฉลิมฉลองวาระอันสำคัญ ตามแนวความคิด ค้นคว้าให้คนไทย สืบสานความเป็นไทยถวายในหลวง

มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสถาบันราชภัฏสงขลา ได้ร่วมกันกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสมาคมสร้างสรรค์ไทย ในการจัดโครงการนี้ขึ้น โดยให้ศิลปินในทุกๆ ภูมิภาคแสดงหรือศึกษาหาข้อมูลและบันทึกความงามในวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น จากนั้นนำมาสร้างสรรค์สะท้อนต่อสังคม และความเป็นมาของศิลปกรรมท้องถิ่น แล้วนำออกแสดงต่อสังคมและประชาชน ในโอกาสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ โดยจัดทำโครงการเพื่อประสานความร่วมมือกัน 3 โครงการคือ

1. โครงการ **เจ้าพระยาแม่โขงแห่งแผ่นดิน** โดยหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. โครงการ **สร้างสรรค์สายน้ำ สืบสานความเจริญกักเก็บ** โดยคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. โครงการ **อารยธรรมล้านนา** โดยศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและศิลปกรรมล้านนา

ศิลปินในโครงการทั้งหมดรวมทั้งสิ้นประมาณ 90 คน จะสร้างสรรค์ผลงานสะท้อนและแนวความคิดที่ได้รับแรงบันดาลใจและจัดแสดงผลงานร่วมกันในพื้นที่ศิลปะคือทั้ง 4 ภูมิภาค คือ

ภาคกลาง	22 พฤศจิกายน - 31 ธันวาคม 2542 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ภาคเหนือ	25 เมษายน - 25 พฤษภาคม 2543 ณ หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ภาคอีสาน	1-30 มิถุนายน 2543 ณ หอศิลปวัฒนธรรมขอนแก่น และหอศิลป์ของสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมมหาสารคาม
ภาคใต้	สิงหาคม 2543 ณ หอศิลปภาคใต้ จังหวัดสงขลา

ผลงานศิลปกรรมจากโครงการของสถาบันศิลปกรรมทั้ง 3 สถาบัน ที่ได้รวบรวมคนจาวบ์และศิลปินในภูมิภาคต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานความเป็นชาติภวาระ ย่อเป็นนิยามหลักฐานของการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อพระเจ้านครดินน้อมเกล้าให้อมการหม่อม ศูนย์รวมจิตใจของศิลปินที่ร่วมกันแสดงความคิดอันองพระมหากษัตริย์คุณแห่งพระองค์ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติและน้อมถวายพระพรคุณธิคุณในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ของปวงชนไทยในพหุอันเป็น

หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

To celebrate the auspicious occasion of the 6th Cycle of the Birthday Anniversary of His Majesty the King on 6th December 1999, Thai artists from all parts of the country decided to publish a collection of art works by following the main concept of resurrection of the River of Kings to preserve the Thai ways of living in tribute to our beloved King.

The Silpakorn University, the Chang Mai University, the Khon Kaen University, the Mahasarakham University and the Songkhla Rajabhat Institute, in conjunction with the Tourism Authority of Thailand and the Association of Thai Creativities, have started this project by asking artists of each region to sail along its main river to study and sketch the beauty of life and environments of that area. Each person, then created his own work to reflect his view point and inspirations to be presented to the people on this occasion. There are altogether 3 projects, namely:

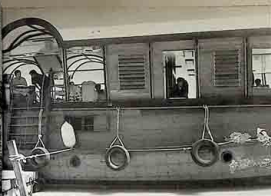
1. "Chao Phraya, the River of Kings" coordinated by Art Center, Silpakorn University;
2. "Create the River to Demonstrate Loyalty" coordinated by the Faculty of Fine Arts, Chiang Mai University;
3. "Civilization along the Chee River", by Mahasarakham University and north-eastern artists.

90 artists participated in this project and they created their inspired works to be exhibited at the Art Centers of the 4 regions:

Central part	from 22 November to 31 December 1999, at the Art Center, Silpakorn University;
North	from 25 April - 25 May 2000, at the Art and Cultural Center, Chiang Mai University;
Northeast	from 1-30 June 2000, at the Khon Kaen Art and Cultural Center and the Mahasarakham Art Center for Art and Cultural Research Institute;
South	from August 2000, at the Southern Art Center, Songkhla.

The works from the 3 Fine Arts Institutes involved professors and artists from different regions to create their arts as Royal gifts. Dedication that each has for His Majesty shows not only homage to our Great King but also to divulge His great virtue, beyond.

The Art Centre, Silpakorn University

Rama IX Anniversary Foundation

เจ้าพระยา...แม่น้ำของแผ่นดิน CHAO PHRAYA...THE RIVER OF KINGS

โครงการ "เจ้าพระยา...แม่น้ำของแผ่นดิน"

1. หลักการและเหตุผล

แม่น้ำเจ้าพระยาลายน้ำสายใหญ่ที่ไหลผ่านที่ราบภาคกลางอันกว้างใหญ่เป็นแม่น้ำที่ยาวคู่กับแผ่นดินไทย มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของผู้คนมาช้านาน กล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีถิ่นฐานที่มีชีวิตบนที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาอันนี้ จนมีคำกล่าวถึงแผ่นดินไทยและแม่น้ำสายนี้ว่าเปี่ยมล้น "วชิระอันธิดา"

ด้านความผูกพันของพระมหากษัตริย์กับประชาชนชาวไทยนั้นนับเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่พสกนิกรมีอยู่ในใจในความผูกพันหลาย ๆ อย่าง มีพระราชพิธีและพิธีการต่างๆ ผ่านสายน้ำเจ้าพระยาเช่นนี้ อาทิเช่น พระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนิน พระราชพิธีสมโภช เป็นต้น เนื่องมาจากความสำคัญมาแต่โบราณกาล

ในการผ่านพระราชพิธีอันใหญ่โตยิ่งใหญ่มากมายผ่านเจ้าพระยา มีพระดำเนินอยู่หลายครั้งหลายครา ตั้งแต่ครั้งปฐมบรมจักรพรรดิ สมัยพระเจ้าเอกทัศ และในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีกิจการมงคลต่อเนื่องมาเจ้าพระยา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ กล่าวไว้ว่าแม่น้ำเจ้าพระยา คือสายน้ำแห่งชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยมาแต่อดีต เป็นสายน้ำที่เริ่มมีวิถีชีวิตของผู้คนมาช้านาน อันรวมพระราชพิธีอันใหญ่โตยิ่งใหญ่มากมาย มาให้สืบกัน สืบๆ มาประกอบอาชีพการงาน ทำพิธีการและสร้างวัฒนธรรมเกี่ยวกับสายน้ำ

ในโอกาสอันสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม 2542 เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระมหากษัตริย์ทรงมีพระเมตตาแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด จึงเป็นหน้าที่ของเหล่าศิลปินและผู้ที่รักในความงามของลำน้ำเจ้าพระยา จะได้ร่วมกันขนานนามและแสดงแสนยานุภาพอันยิ่งใหญ่และวิถีชีวิตในลำน้ำเจ้าพระยาชดช้อยเป็นภาพในอุดมคติ

โครงการ "เจ้าพระยา...แม่น้ำของแผ่นดิน" จะนำศิลปินไทยของไปรษณีย์มาจัดทำพระราชนิพนธ์และสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะที่ได้รับมอบหมายให้มาจัดแสดงที่หอศิลป์แห่งชาติและสวนจิตรลดา เพื่อเป็นเกียรติและแสดงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและประชาชนชาวไทยและพสกนิกรในต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542
2. เพื่อร่วมกันพัฒนาภาคกรุงเทพฯ และสร้างกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับท้องที่ในวงที่ 2 ตามแนวคิดค้นคิดโดยท่าน อธิบดีกรมศิลปากรในหลวง (Celebrates The River of Kings)
3. เพื่อให้ประชาชนและเยาวชนไทย ได้เกิดความรู้สึกสำนึกในการอนุรักษ์และรักษาแม่น้ำเจ้าพระยาและตระหนักในคุณค่าของสายน้ำนี้
4. เพื่อให้เกิดปณิธานในใจร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมจากใจของของแม่น้ำเจ้าพระยาและวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของประเทศไทย และสร้างภาพประทับใจแก่ผู้มาเยือนที่ประเทศไทย และสร้างภาพประทับใจแก่ผู้มาเยือนที่ประเทศไทย
5. เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นำเอาความงามจากธรรมชาติและศิลปกรรมครั้งนี้ไปใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยว

3. เป้าหมาย

1. เพื่อเฉลิมฉลองในหลวงทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ
2. นำศิลปินที่มีชื่อเสียงมาทำกิจกรรมทางด้านศิลปะ
3. นำผลงานทางด้านศิลปะและสร้างสรรค์ด้านทางศิลปะและสิ่งของสิ่งของ

4. ผู้ร่วมโครงการ

1. ศิลปินแห่งชาติ จำนวน 3 คน
2. ศิลปินเยี่ยม จำนวน 3 คน
3. คณะอาจารย์จากสถาบันต่าง ๆ จำนวน 29 คน
4. ศิลปินอิสระ จำนวน 19 คน

5. ลักษณะผลงาน

เป็นงานศิลปกรรมของศิลปินที่ร่วมโครงการ ท่านละไม่เกิน 3 ชิ้น ในขนาดไม่ต่ำกว่า 80 x 100 ซม. จำกัดจำนวนและแนวเนื้อหาการสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับพื้นที่ โดยอาจทำเป็นงานภาพเดี่ยวและงานศิลปกรรมขนาดใหญ่หรืองานประติมากรรม 3 มิติ

6. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

วัน - เวลา	เรื่องที่จะดำเนินการ
14 มิถุนายน 42	- ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน - เริ่มเปิดรับสมัครเข้าร่วมโครงการ
23 กรกฎาคม 42	- พบศิลปินที่ขอสมัคร มหาวิทยาลัยศิลปากร และนำโครงการ
9 สิงหาคม 42 จันทร์ เช้า กลางเย็น	- ศิลปินกลุ่มที่ 1 ส่งเรื่องไปตามสำนักเจ้าพระยา จากกรุงเทพฯ สุพรรณฯ เพชรบุรี ชลบุรี ปัตตานี และงานสร้างสรรค์เบื้องต้น
16 สิงหาคม 42 จันทร์ เช้า กลางเย็น	- ศิลปินกลุ่มที่ 2 ส่งเรื่องไปตามสำนักเจ้าพระยา จากกรุงเทพฯ สุพรรณฯ เพชรบุรี ชลบุรี ปัตตานี และงานสร้างสรรค์เบื้องต้น
กรกฎาคม-ตุลาคม 42	- งานสร้างสรรค์ของศิลปิน ท่านละ 2 ภาพ ขนาดประมาณ 100 x 120 ซม.
10 ตุลาคม 42	- ศิลปินส่งภาพให้ในกรุงเทพฯ สโตร์ และเตรียมงานเอกสาร จัดโปรเจกต์และกราฟิกประชาสัมพันธ์
ตุลาคม - 10 พฤศจิกายน 42	- จัดนิทรรศการ และทำการประชาสัมพันธ์
23 พฤศจิกายน 42 นิทรรศการ	- เปิดนิทรรศการ ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
21 พฤศจิกายน - 20 ธันวาคม	- ประเมินผล
มกราคม - ธันวาคม 43	- นิทรรศการที่ดูจากสื่อทุกภาค

7. สถานที่จัดแสดง

- หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- หอศิลป์ภาคศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- หอศิลป์ ภาาได้ จังหวัดสงขลา

8. งบประมาณ

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 900,000 บาท

9. ผู้รับผิดชอบโครงการ

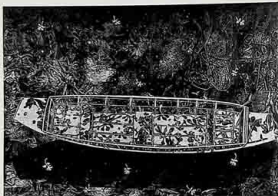
- มหาวิทยาลัยศิลปากร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มูลนิธิสร้างสรรค์ไทย และร่วมสนับสนุนโครงการโดยคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
- สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ได้เกิดจิตสำนึกในการร่วมแรงร่วมใจกันของศิลปิน ประชาชน

เพื่อจัดทำโครงการเพื่อแม่น้ำเจ้าพระยา อันจะเป็นพื้นฐานไปสู่ความร่วมมือนั้นๆ ต่อไป
2. เป็นแนวความคิดในการแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ความสามัคคีที่ของพสกนิกรภาคภูมิใจและแสดงออกทางศิลปะ
3. ก่อให้เกิดความร่วมมือนะศิลปินในโครงการนี้ท่องเที่ยวไทยที่เป็นประโยชน์ในการผลักดันให้เกิดการสร้างสรรค์ศิลปะ อันเป็นแรงจูงใจให้ท่องเที่ยวไทยและชาวต่างประเทศได้ติดตามกิจกรรมของศิลปินในน้ำและได้ชื่นชมในความงามของลำน้ำเจ้าพระยาในนิทรรศการผลงานที่จัดที่ประเทศ
4. เกิดผลงานศิลปกรรม จำนวนกว่า 100 ชิ้น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแม่น้ำเจ้าพระยาในแง่มุม วิถีชีวิต และทัศนียภาพ อันเป็นข้อมูลทางศิลปะและประวัติศาสตร์สืบไป
5. สามารถจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนศิลปินในการจัดทำกิจกรรมอันมีประโยชน์ต่อสังคม โดยความร่วมมือของศิลปินทุกภูมิภาค
6. เกิดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านศิลปวัฒนธรรมของศิลปินไทยให้ทั่วถึงทั่วราชอาณาจักรทุกท้องถิ่น ทำให้เกิดการประยุกต์เพื่อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของประเทศ

โครงการ “เจ้าพระยา แม่น้ำของแผ่นดิน”

ตลอดทั้งปีของประเทศไทย (Amazing Thailand, 1988 - 1999) มี 2 ตามแนวความคิด “ค้นชีวิตให้สายน้ำ” เป็นนิทรรศการที่นำเสนอเรื่องราวของแม่น้ำสายสำคัญในประเทศไทย และเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนและเยาวชนไทยเห็นคุณค่าของน้ำ และตระหนักถึงความสำคัญของน้ำสายนี้ว่ามีความสำคัญและมีความหมายต่อชีวิตของทุกคนถึงแม่น้ำสายนี้ นับตั้งแต่จังหวัดนครราชสีมาถึงจังหวัดสมุทรปราการ

การเดินทางของแม่น้ำเจ้าพระยาของแม่น้ำคือนับครั้งมีขึ้นสองครั้ง คือ ครั้งแรกในวันที่ 9 สิงหาคม โดยออกเดินทางจากท่าเรือคลองเตยบริเวณ จังหวัดนนทบุรี เวลาประมาณ 8.25 น. ต่อเรือไปผ่านแม่น้ำเจ้าพระยาถึงบริเวณเจดีย์พระศรีสุริโยทัย เกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีศิลปินเข้าร่วมโครงการ

อาจารย์สวัสดิ์ ตันติสุข ศิลปินชั้นเยี่ยมและศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ปี 2534	
นายธีระ อรุณนาค	อาจารย์สมศักดิ์ เขาน้อยาคาพงศ์
นายสุจินต์ สิริวงค์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมรงค์ สิงห์เสนี
อาจารย์ธรรพ์ ตันนิกุล	อาจารย์ปรีชา บัณฑัก
อาจารย์ทินกร การะสุวรรณ	นายสมศักดิ์ วัชรสุวรรณ
นายสมภพ นุราช	นายนิรุติศ สุกทักกอนิชย์
นายวิสิทธิ์ นามวงศ์	นายบรรณันต์ สุภาพ
นายวิระเดช พงษ์วิน ณ อยุธยา	

นอกจากนี้ยังมีคุณสุรินทร์ คำยาจินดา ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองพัฒนา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภากร อิมแสงจันทร์ รองผู้อำนวยการกองศิลป

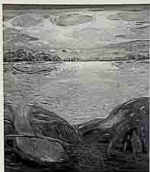
สื่อมวลชน พนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเจ้าหน้าที่หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมเดินทางไปด้วย

ระหว่างเดินทางตามแม่น้ำเจ้าพระยาผ่านจังหวัดนนทบุรี เรือจะหยุดแวะระยะๆ เพื่อให้ศิลปินได้สร้างสรรผลงานศิลปะและบันทึกภาพความงามสองฟากฝั่งแม่น้ำได้พบเห็น จุดแรกที่เรือหยุดคือที่วัดปรมัยยิกาวาส เกาะเกร็ด เขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นวัดสำคัญขอชาวมอญที่มีศาสนาสงบและร่มรื่นด้วยต้นไม้ มีเจดีย์ชเวดากองแบบลังกาตั้งอยู่ริมน้ำ เป็นจุดเด่นที่เห็นลัดใบแพทยทุกต้นใช้ใบเกาะเขียนภาพตามผนังมอญของเขตวัดว่าน ที่นั้นนอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้วยังเป็นแหล่งอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงหนึ่งของจังหวัดนนทบุรี เราใช้เวลาหยุดพักให้ศิลปินได้สร้างสรรทำศิลปะศิลปะประมาณหกวัน ชั่วโมงเสร็จเรือออกเดินทางล่องแม่น้ำเจ้าพระยาต่อไป

เรือออกจากท่าวัดปรมัยยิกาวาส เวลาประมาณ 11.00 น. ต้องขึ้นไปเรือๆ ผ่านจังหวัดปทุมธานี ซึ่งสองฟากฝั่งแม่น้ำจะเห็นเป็นโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานต่อเรือ เรืออุตสาหกรรม บางช่วงจะมีคอนโดมิเนียมและบ้านหลังงามปรากฏให้เห็นสลับกันไปเป็นระยะๆ จนเข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตัววัดคือน้อยอันมีน้ำจืดเป็นเนินดินโดยรอบอยู่ริมฝั่งบางแห่งบ้านเรือนเรียงรายในน้ำ บางแห่งมีท่อน้ำยื่นออกมาจากฝั่งมองเห็นเป็นแนวเป็นแนว บางแห่งมีชาวบ้านออกมาขายน้ำ ชักน้ำ บ้างก็มีชาวบ้านพายเรือลำน้อยพายไปหางานทำกัน เป็นวิถีชีวิตของชาวนาบ้านน้ำเจ้าพระยาที่มีมาจากการติดนิสัยชาวนา เป็นภาพที่สร้างความประทับใจให้กับศิลปินที่ได้พบเห็น หลายคนต้องหยิบดินมาบันทึกภาพทันที กระทั่งเวลาประมาณ 15.00 น. ถึงทางแยกปากแม่น้ำน้อย เรือก็ให้หยุดพักครึ่งเพื่อให้อาหารศิลปินได้สร้างสรรผลงานศิลปอีกครั้ง เนื่องจากที่นั่นมีเจดีย์อยู่รอบโอบล้อมกำแพงที่งดงามอยู่ริมน้ำ เป็นจุดที่ศิลปินประทับใจที่สุดของคริสตนาชโย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แม้จะเป็นที่เก่าแก่จากอยุธยา แต่ทว่ามีความสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ของเมืองไทย เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางนาคปรกเป็นสำคัญและพระศรีสุริโยทัย ซึ่งเป็นพระอัครมเหสีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช บ้างก็เป็นสี่น้ำอันศักดิ์สิทธิ์และยังและจากนั้นเข้าไปหยุดที่วัดนครธรรมประวัติ อำเภอภาชีซึ่งเป็นวัดที่อยู่บนเกาะพาลด้านทิศใต้มีพระพุทธรูปพระศรีนาคปรกเป็นพระประธาน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดให้สร้างให้มีพระพุทธรูปต่างจากครั้งอื่น โดยสร้างเป็นลักษณะศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์แบบนาคปรก สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2421 เป็นพระอารามสงฆ์ฝ่ายนิกายธรรมยุติ เราใช้เวลาหยุดพักที่นี่ประมาณ 45 นาที และออกเดินทางล่องเรือต่อไป ระหว่างเส้นทางในคืนที่มืดมิดแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีเมืองราชธานีตั้งริมฝั่งให้เราได้เห็นอยู่บ้าง จนกระทั่งตอนเช้าเราเดินทางถึงเขตเมืองพระนครศรีอยุธยา ทางแยกปากแม่น้ำปากน้ำในมาบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา เรือออกพลาญ เรือออกพลาญต่อไปทางซ้ายตามลำน้ำเจ้าพระยา ผ่านวัดพุทธโสธรวรวิหาร บริเวณเกาะเมืองอยุธยา บริเวณเจดีย์พระศรีสุริโยทัย ท่ามกลางสายฝนตอนฝนตกๆ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 6 พระนครศรีอยุธยา คอยให้การต้อนรับและตั้งรับรถ ก่อนเดินทางกลับกรุงเทพฯ เวลาประมาณ 21.30 น.

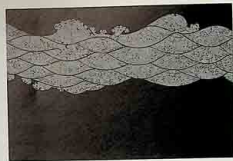
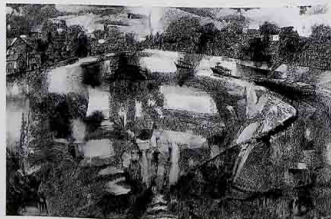
ครั้งที่ 2 วันที่ 16 สิงหาคม 2542 ออกเดินทางจากจุดเดียวกับครั้งแรก มีศิลปินเข้าร่วมโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายณิธิ์ กุศลวิทย์ ศิลปินชั้นเยี่ยม สาขาศิลปะการแสดง และศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ปี 2542

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริษา แกททอง
รองศาสตราจารย์ประทีป สว่างสุข
อาจารย์ปัญญา วิจินธนสาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์โชค มุกตมันเ็น
อาจารย์อภัย วัชรปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชีระพิจิตร
อาจารย์วุฒิกร คงดา
อาจารย์โพธิรักษ์ วัฒนธน
อาจารย์พรวิทย์ ตาบาล้อย
อาจารย์นิรมล รุ่งสกุล
อาจารย์ภิรมล เขียววานิช
นายวีระเดช พนมวัน ณ อยุธยา

ศิลปินชั้นเยี่ยมสาขาภาพพิมพ์
ศิลปินชั้นเยี่ยมสาขาจิตรกรรม
รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
ผู้อำนวยการหอศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชินภัทร จะขุ่มงาม
อาจารย์ศุภชัย ลูกชัยโชติ
อาจารย์วิชิต แสงโกร
อาจารย์ทวีศักดิ์ ศรีทองดี
อาจารย์รุ่งวิทย์ สัตนันทิน
นายสุกิจ ไชยพันธุ์
นายอลงกรณ์ นล้อยธิวัฒนา

ซึ่งมีลักษณะสวยงามและยังสมบูรณ์ดีเป็นส่วนใหญ่ และเวลาประมาณ 13.30 น. เราเดินทางไปชมวัดพุทธโสธร¹ เป็นวัดที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาตรงข้ามกับเมืองพระนครศรีอยุธยาไปทางใต้² มีเนื้อที่บริเวณวัดใช้วัดมานาน ห่างจากวัดไชยวัฒนาราม ประมาณ 5 - 7 กม. (โดยทางรถยนต์) บริเวณนี้เดิมเรียกว่า "เวียงเหล็ก" หรือ "เวียงเหล็ก" เราใช้เวลากันคือและให้ศิลปินได้วาดภาพและบันทึกภาพมาสร้างงานศิลปะต่อไป จนกระทั่งเวลาประมาณ 15.30 น. จึงได้เดินทางกลับกรุงเทพฯ

การเดินทางครั้งนี้ในโครงการ "เจ้าพระยา...เมืองโบราณ" ศิลปินพยายามถ่ายทอดความรู้สึกและอารมณ์ที่ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชนและความงามของสถานที่ซึ่งแม่น้ำเจ้าพระยาตลอดการเดินทางมาเป็นผลงานทางศิลปกรรม นำมาจัดแสดงให้ประชาชนชาวต่างชาติและประชาชนชาวไทยได้มองเห็นความสำคัญของแม่น้ำเจ้าพระยา ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน - 20 ธันวาคม 2542 และนำไปจัดแสดงที่หอศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามลำดับ

สุดนัย ศิลปิน รามงาน

¹ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา "คู่มือลัดดูแหล่ง" : อยุธยาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
พันธุ์จิตร : กรุงเทพฯ, 2541 : หน้า 383

² เป็นวัดเดิมที่ตั้งพระเจดีย์ทองระฆังอยู่ โดยวัดโพธิ์ประทับช้างเดิมของวัดเดิมพระพุทธรูปของพ่อขุน
ทองไปสร้างวัดใหม่ริมคลองโสมมาเกาะเมือง ปัจจุบันเรียกว่า "วัดพระราม" วัดกษัตริย์โกนา
ส่วนวัดเดิมที่เวียงเหล็กถูกโยกไปเป็นวัด โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว "วัดพุทธโสธร"